

"באר" "היא ש"

היא עבירה חמורה. אבל אצל ישותם זיהו עניין של צחוק. עניין לא רציני. הוא אינו מתעמק בגדלות הבורא - ועל כן עובד עבורה זהה; אינו מתעמק בגודלו של האדם - ועל כן אין לו טלית נשמה של צלם אלקים. אמנס שמע על חומרת העניינים האלו, שהרי סוף גודל בבעתו של אברהם אבינו, אבל לא לפקח את הדברים שראה ושמע שם אל לבו. כי כשאדים אוטם את לבו, הוא יכול לדעת הרבה דברים חשובים, ובכל זאת - הם "מחיליקום" לו מעלה ההלב, ונחתפסים בעניינו כענין של צחוק. והוא אינו קולט את רציניותם ואת מלוא ממשמעותם.

קספרו על רב אחד, שהנניה פעם כוס חלבית על שולחן בשרי. גערה בו אשתו: **למה הנחת כוס חלבית על השולחן הבשרי?** אמר לה: מה קרה? הרוי זה קרי! אמרה לו: כן, אצלך כל התורה קראה!... איני יודע אם הדברים הללו היו נכונים לגבי אותו רבי, אבל עקרון זהו דבר נכון. **שبني אדם שלוקחים את הדברים ברצינות,** ויש בני אדם שלוקחים את הדברים פחות ברצינות, זהה חמור. אנו צריכים לדעת, שמעשי האדם הם בעלי משקל רב מאד. האדם הוא סולם שמלאכי אלקים עולים וורדים בו. כל מעשה וכל תנועה שעשווה האדם כאן למטה, פועלים בשמלות העליונות.

מסופר על אשתו של הגרא", שקבעה עם חברתה, שמי שתגעו ראשונה לעולם האמת תתגלת בחלים בחברתה ותספר לה מה נעשה שם, בעולם ההוא. אחת מהן נפטרה, ואכן לאחר כמה שנים בא אל חברתה בחלים ואמרה לה: לא מושרים לי לספר לך הרבה, אבל דבר אחד רשאי לספר לך. התיזכיר את אותו יום שהלכנו שתינו לאסוף צדקה וראינו מרוחק גברת אחת הנפנפנו לה ביד? ובכן, גם את אותו נפנוף קל הזהירו לנו כל העולם האמת! אינני יודע מה הזהירו אותה שם בענין זה. האם הכוונה היא שהזיכירו לה נפנוף זה לזכות, על שטרחה לנפנוף לאויה גברת לשולם, או שמא הכוונה היא שהזיכירו לה נפנוף זה לחובנה, מפני שלא היה מתאים לנפנוף לה ששלום לאויה גברת, מפני כבודה. היה צריך למשת אליה ולברכה בברכת "בוקר טוב" או בברכת שלום, ולא לנפנוף לה ביד ממරחיק. יתכן אף לומר שני הדברים נכונים. פועלה של האיז"ל אמרו (שבת לב, א), שבמלאך אחד הנברא מעשה אחד של האדם, יכולם להיות תשעים אנשים יכולות להיות מרכיבת מכמה כוחות, חלקם חיוביים, חלקם אינם חיוביים. וככל שעה חלקיים לכוחות אחד לחובנה. בכל מעשה שלונו מערובים כוחות נפש רבים לאין מסוף, ותשעה חלקיים לכוחות אחד לחובנה. בפועל האדם הם, אפוא, בעלי משמעות רבה מאד. אין כוכלים נבדדים בשםים בדקוק עצום. מעשי האדם הם, אפוא, בעלי משמעות רבה מאד.

השלשה נו לקרו בראש השנה (בتورה ובנבייה) על שלוש נשים - שרה רחל וחנה - שלשתן הארץ עקרות, ונפקדו בר"ה ("ר' ה', ב'). אנו קוראים ביום הראשון של תורה על שרה אמנה ובנבייה על חנה, ופוסם השני קוראים בהפטורה על רחל (מגילה לא, א). חוץ משלש נשים אלו, שכן הסיבה העיקרית לкриאות הללו, מופיעות בкриאות הנ"ל דמוויות נוטשות, חילקו של צדיקים גמורים, כמו: אברהם אבינו, יצחק אבינו, אלקנה עלי ושמואל, וחילקו של אנשים פחות חיוביים, כמו: הָגָג, ישמעאל ואחרים. מאית קדמויות נוטשות אלו - ודוקא לא מן החביבות שבין נתן להפיק לך שהיא חשובת מאי עבורנו בימים אלו.

התורה מספרת (ב"קריאה" של הימים הראשונים): "וַיָּרֶא שְׁרָה אֶת בֵּן הַמִּצְרַיִם אֲשֶׁר יָלֹד לְאַבְרָהָם מִצְחָק" (בראשית כא, ט). מה פירוש "מצחיק"? חז"ל פירשו (עפ"י מדרש הפסוקים), שהכוונה היא לג' עבדות חמורות - עבודת זרה, גלווי ערויות ושפיכות דמים (בר"ד נג, יא) ובכלל זה, נסיוון לרשות את יצחק (שם). מודיע מכך התורה מעשי עבירה חמורים כל כך בביטולו "מצחיק"? מה מצחיק כאן? - כמובן, שום דבר אינו מצחיק בזה. אבל את ישמעאל זה ה策יק. כל הענין איננו רצוני בעינויו, והוא אינו רואה כל חומרה במעשים שעשה.لاقוראה יש בזה לימוד זכות על ישמעאל. הוא עשה מה שעשה מפני שלא הבין שמעשים אלו הם חמורים. אך לא אינו כאן כל צד זכות. שכן התייחסות כזו לעניינים שככל בר דעת מבין שהם חמורים, היא עצמה פשיעה! איך שיר להסתכל על דברים חמורים כאשר בקהלות כזו?! אבנבר בן נר, שהיה "שר וגדול בישראל" (שםו"ב ג, לח), התבטה על שפיכות דמים בלשון "משחיק" - "יקומו נא הנערים וישחקו לפניו" (שם ב, ד) - ולפי דעת אחת בחז"ל נעשן על כך בmittah (ויק"ר כו, ב). ודאיiac' שהתייחסות לשפיכות דמים ולשאר העבירות שעשה ישמעאל בדבר של שחוק,

ההעlettes החומניות היא בת משקל גם לגבי עתיד הרחוק, שכן הקב"ה דין אותו ע"פ מצבנו בנסיבות הדין, ולא ע"פ העתיד. כדי א"כ בימים אלה להתרום ולהיות במדרגה גבוהה יותר. בירושלמי מבוא שרבי חייא צוה לב, שאם יוכל להකפיד לאכול חולי' בטהרה במשך כל השנה מה טוב, ואם לא יוכל להקפיד על כך במשך כל השנה, שיקפיד על כך לפחות שבעה ימים בשנה (יר"ו שבת פ"א ג'). ופירושו הראשונים, שהכוונה היא לעשרה ימי תשובה (ענ"י טור וב"ז א"ח סי' תר"ג). ומדובר אמר רב היה שבעה ימים? כי בו"ט מילא היו מקפידים לאכול בטהרה, כיוון שחייב אדם לטהר עצמו ברגל (טור שם), ובויה"כ הרוי לא אוכלים, א"כ בלבד ר"ה יוויה"כ נשארו מעשיית שבעה ימים. הפוסקים הביאו את דבריו הירושלמי הללו לגבי מי שאינו רגיל להזהר במשך כל ימות השנה בפתח עכו"ם, וכתבו שמל' מקום בעשיות זהה (שו"ע שם). הרוי לנו, שכדי לadam להתרום בעשרה ימי תשובה, גם אם יודע מראש שלآخر עשרת ימי תשובה לא יוכל לשמור על אותה המדרגה, וישוב לדרגה הנמוכה.

מכל מקומות, כדי להשתדל לשמר גם לאחר ר'יה וויה"כ לפחות על חלק מהగובה שהגנוו
אליו. עלות קצת יותר בתפילה, לא להתפלל כל יום כמו בענילה, אבל שהתפילה תהיה קצר
וותר טובה, עם קצת יותר שיפוט לב, קצת יותר הרגשה שעומדים לפני מלך מלכי המלכים.
הרי לא רק בענילה אלא בכל התפילות אנו מבקשים רחמים علينا ועל כל אחינו בני ישראל,
יא"כ כדי להתאים שהתפלה תהיה בכוונה. לא לפול לغمורי אחרי יי"כ למדרגה שהיא היה לפני
ווע"כ, כמו הנגר, שזכה להיות כמו שהיא. אסור לדבר על הנגר, חז"ל אומרם עלייה שמעשיהם
חייבים כקטורת (רש"י בראשית כה, א), אבל אנו מדברים רק לפי פשוטו של מקרה, לפי
מה שחז"ל לימדו אותנו איך להסתכל, לא לדון את הנגר אלא לדון את עצמו. אדם עובר כל
מין חוויות בר'יה ובויה"כ, תפילות, תקיעות, צם עשרים וארבע שעות, כורע ומשתחווה ונופל
על פניו, אומר וידויים, שומע שיחות, רודק ושמח עם התורה בשמחת תורה, אבל עלול להיות
מצב שלآخر כל זה הוא וחוזר למצבו הקודם, הכל יעבור בלי להשאיר עליו שם רושם. אם
הוא בבחינת "מצחיק", הכל עובר ומהליך ללא להשאיר זכר. כדי שלא יקרה כך, יש להשתדל
זה הפנים קצת את הדברים, שאיזושהו רשום ישר.

ומספרים על תייר מארה"ב שבא לבקר בארץ ישראל. כשחזר הביתה, שאלו אותו:נו, בכותל המערבי היהת? - כן, הייתה בכותל המערבי. - איך הכותל המערבי? - כמו כל כותל מערבי. שתחם כותל של אלבנים... זהו אדם שהוכתל המערבי לא עשה עליו שם רושם. אולי הוא האצטלם ליד הכותל, לפקח ממנה, אבל חוץ מזה לא לפקח ממנה שם דבר נוסף. הכותל א' דיבר אל הלב שלו. אנו צריכים להזהר שלא נהיה כר.

ואור' הג' חיים שמואלביץ צ"ל היה מצטט בונגע לזה את דברי החסיד ייעץ (בפירושו למס' 1)

גם אם אח"כ יש לו נפילה נוראה. והוא הולך לרצותם ולהתפוצז ור' המצב רציני, אי אפשר לעשותות חוק. הגור בוכה (בראשית שם, ט), וגם ישמעאל כנראה בוכה. הם עומדים למות בצלמה. אבל הקב"ה מחייב את הullah באור לשמעאל, ולהצילו. מלאכי השורט מקריגים ואומריתס: רבונו של עולם! מי שעתיד זרעו להמית את בניך בצלם, אתה מעלה לו בארא? אבל הקב"ה מшиб להם: עכשו מה הוא? צדיק או רשע? אמרו לו: צדיק. אמר להם: לפי מעשיו של עכשו אני דנו. וזהו שנאמר: "כיו שעאלקים אל קול הנער באשר הוא שם" (בראשית כא, ז. ועי' רשי' שם). אמנם גם עכשו הוא לא צדיק גמור, כפי שדיברנו, אבל למות בצלם כרגע לא מגיע לו. ועל כן מעלים לו בארא. הקב"ה אמנם יודע את העתיד, א"א לדמות את הקב"ח, אבל כדי לקב"ה להשאיר את ישמעאל חי בכל המדרגות שבה הוא נמצא עכשו,

ולא רק בעתיד הרחוק עתיד היה ישמעאל לחוטא, אלא מיד אח"כ. הפסוק אומר בסוף אותה פרשה: "ותתקח לו אמו אשר מארץ מצרים" (שם, כא). אומרים על כך חז"ל: "זרוק חוטרא לאוירא, עיקריה קאי" (בר נג, טו). כשוברים מקל לאויר, הוא לא נשאר שם, אלא חזר וירד מיד לארץ. כך היה גם עם הגר. הגר בת פרעה מלך מצרים הייתה (עי' רשי' בראשית טז), הגעה למדרגות עליונות, זוכה להיות אשתו של אברהם אבינו, רואה מלאכים ומדברת עם מלאכים, מקבלת בן בהבטחת המלאן, מקבלת באור כישושמעאל בנה חולוה, וכך גם זאת כשמחפה שידוך לבנה, אינה לוקחת לו אשה משפחת אברהם או בניו בינו, אלא חזרת לקחת לו אשה מארץ מצרים. כאשר אברהם מחשש אשה עברו יצחק, והוא שולח לשם כך את אליעזר עד לארים נהרים, למה לא תחפשי גם אתה שידוך לשמעאל בארים נהרים או במקומות אחר שאינו מוקולקל כ"כ כמו ארץ מצרים, שתושביהם מוקוללים מכל האומות (עי' רשי' ויקרא יט, ג)? כי בשורש נשמהה נשארה הגר מצרית, וכך גם ישמעאל, שהסתכנים לשאת את אותה "אשה מארץ מצרים" שהביאה לו אמו. ואעפ"כ, כיוון שבאותה שעה שנטה למות בצמא צדיק היה, נתן לו הקב"ה חיים, גם אם יוצאים מכך אלף שנים של צרות לישראל. וכך הן מידותיו של הקב"ה, לדון את האדם באשר הוא שם, ואם בשעת הדין צדיק הוא, אין מתחשבים במנה שירשיע בעתיד.

יסודות זה צריך לתת לנו דחיפה עצומה להתאמץ ולהתרומות בימיים אלו. הרוי למדנו ממעשה הגור וישמעאל, שגם אם גלי ויודע לפני הקב"ה שהוא עתיד לחטא, מכל מקום אין הוא דין אותו אלא לפִי מצבו בשעת הדין – "באשר הוא שם". וא"כ, ביוםים אלה, שהקב"ה גוזר בהם את גור דיןנו לשנה הבאה, כדי להתאמץ ולהתרומות, גם אם ברור לנו שלא נצליח להחזיק מעמד באוותה מדרגה לאחר ר"ה ויוה"כ. כי חוץ מעצם הזכיות שקובנים בימי ההתעלות, הרי

את עצמנו... ובכל זאת, יש להשתדל עד כמה שאפשר שלא לחטוא עוד. לפחות קצת פחות מהה שניה.

להשתדל שתיהיה יותר אהבת חסד. כמובן לא על חשבון הסדר, ולא מוחץ לישיבה כשהזה פוגע בסדרי הישיבה, (אם לא ברשות ראש הישיבה), למצוא דרכיהם לעשות חסד בתוך הישיבה, למדוד עם בחורים או משהו אחר. להתחזק בתפילה - הרוי הסגנון העיקרי שלנו בוימיו הדין זו התפילה. את רוב הזמן בר"ה אנו מקדישים לתפילה, ועוד יותר ביה"כ, וא"כ יש להשתדל שהתפילה שלנו תהיה באמות תפילה כפי שרairoו שתיהיה.

שבת קודש: לדעת היטב הלכות שבת. הרוי ראש השנה הבא עליינו לטובה חל להיות שבת. אין תוקען בו בשופר (ביום הראשון). לאחר מאה ועשרים שנה יבוא אלינו הקב"ה בתביעה: למה לא קיימת מצות שופר בר"ה של שנת תשס"ג? ומדובר לא נטלה לולב ביום ראשון של סוכות באותה שנה?... מה נענה על קר? - נצטרך לומר לו: רבינו של עולם! חז"ל אסרו עלינו לתקוע בשופר וליטול לולב בשבת! אבל אז ישאל אותנו הקב"ה: האם את כל מה שחז"ל אסרו לעשות בשבת קיימת כהוגן? או שמא רק במקום שאמרו לך לבטל מצוה דאוריתית החלטת לשם לעמם?!... ציריך א"כ לקיים את כל דבריו חז"ל, לדעת היטב הלכות שבת, לא להכחיש. אם כל מה שאנו ידוע בהלכות שבת זה רק לא לתקוע שופר ולא ליטול לולב, זה מעט מאד. ב"ה אצלנו בישיבה יודעים הרבה יותר מזה, אבל בכל זאת, ציריך לדעת את כל הלכות שבת על בורין. הרוי מגערת חז"ל זן, שלא לתקוע בשופר בר"ה שחיל להיות שבת, רואים כמה חמורה היא השבת. חז"ל העדיף לבטל מכל ישראל שתי מצות דאוריתיתא של שופר ולולב, ובבד שאנו היה אדם מישראל שיכל בחילול שבת. ואין מדובר על חשש שכשל במצויד, אלא בשוגג בלבד, שהוא יטול את השופר כדי לckett עמו לתי"ח ללימוד את סדר התקיעות, ויבערנו ד' אמות ברה"ר (ר"ה כת"ב). ציריך א"כ להתחזק, ללימוד הלכות שבת על מנת לקיימן, שלא נכשל חז"ז בחילול שבת ולו בשוגגה. בכל מילה של תורה יהודי לומד הרוי הוא מקיים מצות עשה של תלמוד תורה, אבל בשולמוד הלכות שבת מקיים גם "זכור את יום השבת לקדשו" מרוחיק מידי עוד מצוה. אך כמובן, ציריך למדוד ולקיים גם את שאר חלקי התורה.

כל העניין של תשובה הרוי הוא עניין שלמעלה מן הזמן. בדרך כלל אדם אינו יכול לפעול למפרע. הוא יכול לפעול על הרגע שעומד בו, או מכאן ולהבא; יכול לקדש אשה באופן שתיהה מקודשת מרגע זה, או לקדשה באופן שתיהה מקודשת רק בעוד שלושים יום או יותר (קדושון נח, ב). אבל לקדש אשה באופן שתיהה מקודשת מעתמול - אי אפשר. אנחנו יכולים לפעול נגד הזמן: תשובה, במסגרת העונה".^z ובכל זאת, ישנים שני דברים שבהם יש לנו כח לפעול נגד הזמן: תשובה,

אבות פ"א מ"ד). הפסוק אומר: "ובבואה עם הארץ לפני ה' בموיעדים, הפא (למקדש) זרך שער צפון להשעפות - יצא דרך שער נגב, והבא דרך שער נגב - יצא דרך שער צפון, לא ישב דרך השער אשר בא בו כי נצחו יצא" (יחזקאל מו, ט). הפסוקים נחלקו בהבנת פסוק זה. יש שהבינו שכונת הפסוק היא לחדר היותר לצאת מהשער הנגיד (במידה והיציאה ממש מקצתה את דרכו של היוציא. והתחדש כאן, שכן בזאת איסור עשיית המקדש קפנדרא, כיוון שכוניסתו למקדש לצורך השתוואה היהת, ולא כדי ל��ר את דרכו), ויש שהבינו שכונת הפסוק היא לחדר מזווע או אפילו חייב לצאת מן השער השני (עי' טור ושׂו"ע או"ח סי' קנ"א ס"ה, במג"א שם סק"ז וביבורו הגרא"ש). החסיד יעצץ הוא מן הסוברים שנאמרה כאן מצוה לצאת מהשער השני. מדוע לא רצה הנביא שהנכנס למקדש ישבו ויצא דרך השער שדרכו נכס? מסביר החסיד ובעצם: "כי הקפיד ה' ית' שלא ראה (הנכנס למקדש את) השער ב' פעמים, פן ישנה בעיניו (שער המקדש) לשער ביתו, וקיורת הבית לקירוטוי". כמו אותו תיר, שהושקה בעינוי הכותל המערבי לכל כותל אחר. אנו מוצאים לד הכותל, זוכים ב"ה להתפלל הרבה פעמים בכותל. ר' חיים שמואלביץ היה הולך בכל שבוע פעם אחת לכותל, אבל היה מוחריר שלא להתרגל לכותל, שלא להפסיד את ההרגשה המיחודת שמרגש כל מי שמניע לכותל. כך גם בענין הימים הנוראים. הימים הנוראים עלולים להתפס עצמוני כ"עוז" חוויה, כמו כל מני חווות אחרות. ר"ה - חוויה יפה. יהה"כ - גם הוא חוויה רוחנית נעימה. וכמובן גם שמחות תורה. אבל לא כך ציריך להיות. הימים הללו צריכים להיות יותר מ"חוויות". הם צריכים להשפיע על הלב, שלא יהיה אחריהם כמו שהוא נפניהם.

אנו אומרים בסליחות, וגם בתפילה של כל יום: "מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו". מה פירושה של בקשה זו? - כל תפילה היא מדרגה כלשהי של קרבת אלקים. אנו מבקשים אפוא, שלא נהיה לאחר התפלה באותו מצב שבו היינו לפני התפילה. שלא נחזר ריקם כמו שהיהנו, אלא שניקח איתנו קצת מלאה, קצת רושם מן ההשגה שהגענו אליה בשעת התפלה.

הרבמ"ס כותב, שפנדאי ציריך השב "להודיע לעלי יודע תעלוותות שלא ישוב זהה החטא לעולם"
(הכל' תשובה פ"ב ה"ב).נו, אשאל את עצמו: אם אני מתקדחה ביה"כ על ביטול תורה, האם יכול אני להודיע עלי את יודע התעלומות שלא אשוב עוד לבטל תורה? חושبني שלא רק יודע תעלוות, אלא כל יודע ומכירי יכולים להודיע עלי שכן אשוב לבטל תורה. מטעם זה, באמת אנחנו נהגים בוידויים שלנו להודיע עליינו את הקב"ה שלא נשוב להזחטת לעולם. בכל המחוור של יהה"כ אין עדות לכך. מה שאנו כן אומרים במקרים זה, זה: "יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואליך אבותוי שלא אחותה עוד". אני מבקש מהקב"ה שיעזר לי שלא אחותה עוד, ומה שחתאת שימרך או ימחק (יש שתי גרסאות) ברחמי הרבים, אבל "אני מעיד עלי את הקב"ה שלא

וביתה, והחתן והכלה נשאים לבדים, עם עצם, לא צריך יותר את השופטים, הכנסת ישראליות היחד עם בוראה ביום שמיini עצרת (עי' רשי' שם), שאצלנו זהו גם יום שמחת תורה. מכאן להבנה ציריך להריגש את קרבת אלקים גדולה. עברתי אروسין, עברתי חופה, עברתי שבעת מים המשתה, נכנסתי עם החתן הביתה, ואני נאמן לחתן - הלא הוא הקב"ה בלבו ובעצמו. אבל מה לעשות, ולאחר כל זה מגיע מה שנקרהabisות "בין הזמנים". תקופת בין הזמנים עלולה להיות תקופה של ורידיה, והרי דברנו כמה חשובות של ורידיה, אלא תקופה של הכנה לקראת דודג' א"כ שתקופת בין הזמנים לא תהיה תקופה של ורידיה, אלא תקופה של הכנה לברית זללה. שמעתי מהרב זללה^ה, שהיה פעמיים רב אחד שהיה זקור לפעמים לשינה גם בاميון הבא. מצב זה יצר בעיה עבור אשתו הרבנית. לא היה נעים לה לומר לבאים אל בית הרב, והרב יישן עכשו. מה זאת אומרת? בשעה עשר או אחת עשרה בבורך הרב יישן?! מה יאמרו תברירות? אמר לה בעלה, שתאמר לאנשים: "בעלינו עכשו את השיעור, ואוי אפשר להפריע לו". והוא אומר שאין זה שקר. מדוע? מפני שהוא מסוגל לומר שיעור אם לא יישן קודם. נמצא שהשניה היא אכן אחת ההכנות לשיעור. כך ציריך להיות גם "בין הזמנים". אלו מתכוונים בע"ה זמן הבא. אם זו תהיה התהייחות שלנו ל"בין הזמנים", קיבל שכר גם על בין הזמנים, כמו טמסבירות הרמב"ם, שאם היהודי יכול לא רק מפני שהأكل טעים לו, או מפני שהוא רעב, אלא כדי שייהי לו כח לעבודת ה', וכן אם הולך לישון לא רק מפני שהוא עיף, אלא כדי שייהי כח לעבודת ה', אזו "כל מינו הוא עובד את ה' תמיד... ואפלו בשעה שהוא ישן... נמצאות שנייה שלו לעובדה במקום ברור הוא" (להלן דעתות פ"ג ה"ג).

מכובן, אדם נוטה Katz לرمות את עצמו בעניינים אלו. הפסוק אומר: "הַפְּרִטִים עַל פִּי הנְבֵל,
קָדוֹם קָשֶׁבּוּ לְהָם כָּל שִׁיר" (עמוס ו, ז). הרשעים מנוגנים, ותולמים את עצםם בזעם. מה דוד
ונגנו, אף אנו ננגנו. אלא שהם מתעלמים מן ההבדל שבין נגניתם של דוד לנגניתם שליהם. דוד
המלך נגן לכבודו של הקב"ה, והם אינם מנוגנים אלא להנאת עצםם... וכן גם אנו מרים את
עצמנו, כאילו מעשינו הם לשם שמיים. נשתדל א"כ לא לرمות את עצמנו עד כדי כך, כאילו
זונות מעשינו היא לשם שמיים בלבד. אבל לפחות שיהיה מעורב בהז Katz לשם שמיים. האידוי"
אזכיר שאל: "וכל מעשר יהיו לשם שמיים" (אבות פ"ב מ"ב), "כל" לאותיו מי? לאותיו, שוגם
זה"שם שמיים" יהיה לשם שמיים!... דוגמא נוראה לה"שם שמיים" מעוזת מובאת ברש"י על
התורה. רש"י אומר: למה נסמכה פרשות יוסף ואשת פוטיפר לפירוש תמר? "לומר לך: מה זו
אתמר) לשם שמיים, אף זו (אשת פוטיפר) לשם שמיים. שראתה באצטרולוגין שלה שעתידה
להעמיד בנים ממנה, ואני יודעת אם ממנה אם מבתה" (בראשית לט, א). וכך אכן היה, שיצאו
ממנה מנשה ואפרים, אלא שייצאו מבתה אסנת, אשת יוסף, ולא ממנה). שותיהן לשם שמיים

ההתרת נדרים. (אולי מושם כך נהגו לומר "כל נדרי" דוקא ביו"כ, שהוא יום תשובה ומחייב עוננות, מפני שבשני הענינים האלה אין פועלים מעל מסגרת הזמן). אני חוזר בתשובה היום, והופך בזה את החטא שחתמתי בו אטමול בזוז - לשגנה; ובתשובה אהבה - הופך זדונות לזכויות (יומא פו, ב). הרוי שפעלתי נגד מסגרת הזמן. חז"ל אמרו, תשובה היא מחדברים שנבראו קודם בריאת העולם (פסחים נד, א). אולי מפני זה היא איננה כפופה למסגרת העולם. כי הזמן נברא עם בריאת העולם, והוא זורם בכיוון חד סתמי. אבל התשובה שנבראה קודמת העולם, אינה כפופה למסגרת הזמן, שנבראה אחרת. היא מהאוחר הגנו של ששת ימי בראשית, שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב, א), מעל מסגרת המקום ומעל מסגרת הזמן. אולי בכלל זה נהנו להתחול את תפילות יום הקפורים באמירת הפסוק: "אור זרוע לזריק ולישורי לב שמחה", כי שרצו של יום הקפורים הוא באור הגנו לצדיקים, האור שמעל בזמן, שפיטש רק ביום הראשון של הבריאה, ביום עליו חז"ל: "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד - זה יום הקפורים" (ב"ר פג, ח). הוא פועל מעל זמן, מעין עוה"ב, שכן בו לא אכילה ולא שתיה, אלא צדיקים יושבים ועתרותיהם בראשיהם וננהנים מזיו השכינה (ברכות ז, א). הפסוקים כתבו אמנם טעם אחר במנוג אמרית הפסוק הניל', אבל אולי גם ענן זה רמזו כאן). מצד אחד צדיקים אמנים להיות במצב של "זוחלים ורועדים מיום בואר", כמו שאמרנו בסליחות, צריך לפחות, מי יודע אלו גזירות יגעור חילתה הקב"ה עלי ועל שאר בני ישראל, לקחוות של הגזירות והוא רק לטוביה, שנמתיק את כל הדינים, אבל מצד שני יום הקפורים הוא מעין עוה"ב, יושבים וננהנים מזיו השכינה, ללא צורך לא באכילה ולא בשתייה. Ai אפשר להמשיך כך במשך כל השנה, אבל לפחות יום אחד יש לנו שאין בו לא אכילה ולא שתיה, ואנו דבוקים בו בקב"ה, שרים שיר והוווד אצל האשכנזים בלביל יה"כ, ודבוקים בשמחת ה' מצד אחד, ומצד שני - פחד ואימה על מה שלא בסדר אצטגן.

ראש השנה הוא בבחינת ארוסין, כניסה לישראל מתקדשת בו לקב"ה, ויום הכפורים הוא בבחינת נשואין כמו אצל כל זוג, שום הנושאין שלהם הוא בבחינת יוה"כ, שנמחלים מהם בו כל עוננותיהם (ירוח בקרים פ"ג ה'). "יום חתונתו ויום שמחת לבו" – על יום הכפורים נאמר (עי' תענית כו, ב), כי ביום זה נכנסה לביקול כניסה לישראל בברית נשואין מוחדשת עם הקב"ה לאחר חטא העגל. את שבירת הלוחות המשילו חז"ל לкриיעת טר הכתובה (שםו"ר מג, א), ולאחר שנמחל להם החטא והקב"ה נתן להם לוחות חדשות, הרוי זו כתבה חדשה, זהו "יום חתונתו", יום שעם ישראל נכנס בו לחופה לביקול עם הקב"ה. אח"כ באים שבעת ימי המשתה: שבעה ימים יושבים בסוכה, בצלא דמהמנota, ואח"כ ביום השמיני – "פר אחד, איל אחד" (במדבר כט, לו), השובינים והאורחים שלו אorthנו במשך כל שבעת ימי המשתה הולכים

נתכוונו, ובכל זאת היה הבדל גדול בינוין. תמר מוכנה להשרף עברו ה"לשם שמיים" שלו, וב└בד שלא תלבין את פni יהודה ברבים, ואילו אשת פוטיפר מוכנה עברו ה"לשם שמיים" שלו להלבין את פנו של יוסוף על לא עול בכפו, לגروم להשלווה בבית הסחר, ואילו אף למותו (הרי היו עלולים לחייב אותו מותה על מה שהעלילה עליו). לכן, לモות ששתייהן לשם שמיים נתכוונו, מכנה רשי' את תמר "צדקה" (סוטה ג, ב ד"ה כיון שידעה), ואת אשת פוטיפר – "ארורה" (בראשית מ, א), כי יש הבדל בין ה"לשם שמיים" של זאת ל"לשם שמיים" של זאת. צריך א"כ להזכיר שה"לשם שמיים" היה באמת לשם שמיים, ולפחות לערב בו קצת "לשם שמיים", שנתייחס אל "בין הזמנים" כהכנה בזמן הבא, לא כמנוחה מ"קושי השעבוד" של הזמן שעבר.

גם בבן הזמנים, כדי להשתדל לעסוק בתורה. הרי בשמחת תורה רקדתי עם ספר תורה וששתיי טוב לי תורה פיר מאלפי זהב וכקסף", ו"מה אהבתני תורתך כל היום היא שיחתני", וא"כ אם בבן הזמנים איןני משוחח במשך יום תמים בדברי תורה, הרי זה נראה קצת שקר מה ששרתי בשמחת תורה "כל היום היא שיחתני". כדי א"כ גם בין הזמנים לעסוק קצת בתורה. לא כל היום, צריך לנוח, לאגור כוחות, אבל בכל זאת למצוא זמן ביום גם ללמידה. מספרים ששאלנו את החזון אי"ש, אם צריך בין הזמנים ללמידה כמו באמצעות השנה. אמר החזון: לא, מספיק שתים עשרה שעות ביום בלבד... וזה מספיק אמנים ל"בין הזמנים" של החזון אי"ש. בשביל בחור שלנו אולי מותר להסתפק בפחות, "תפשת מרובה לא תשפט", אבל קצת ללמידה גם בין הזמנים. הרי "בין הזמנים" הוא דחויה, ולא התורה. אנו מוכרכים לצאת לחופשה, אין לנו כח ללמידה כל הזמן, אבל זה רק בבחינת דחויה". מי נפקא מינה? נפקא מינה, שאם היה אפשר שגוי יצא במקומו לבין הזמנים, היינו צריכים לקיים את חופשת "בין הזמנים" ע"י גוני. היה והוא אפשר לצאת לבין הזמנים ע"י גוני, מミלא בלית ברירה עושים את זה ע"י ישראל, אפילו ע"י גדויל ישראל.

יהי רצון שנזכה להכתב ולהחתם בר"ה ובויה'כ הבאים עלינו לטובה לחיים טובים עם כל בית ישראל, ונזכה אולי עד השנה, לפחות לבית ה' בחג הסוכות. ואם לא נזכה לויה, נזכה לפחות שתפיותנו תהיה במקום קרבנות, ונבוא לזמן הבא בע"ה בכוחות רעננים ללמידה וללמידה לשומר ולעשות ולקיים את כל דברי התורה. ונזכה שיתבטלו מעלינו כל הנזרות הקשות שהיו בשנים האחרונות, כל הקיטורוגים, כל הפיגועים וכל תאונות הדרכים, וכן המצב הכלכלי הנורא, שגם היישבות סובלות ממנו, וגם סתם עmr ישראל מחויסרי עבודה, ר"ל.

שחקב"ה ינזר מל בוננו שנה טובה ומבורכת, אמן בן יהוי רבינו!